

Sygn. akt I ACa 268/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Lidia Sularzycka

Sędziowie: SA Maciej Dobrzyński (spr.)

SO (del.) Marta Szerel

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Likos

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2014 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa

przeciwko Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W.

o zobowiązanie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 16 października 2012 r., sygn. akt XXIV C 275/12

1. oddala apelację,

2. zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 268/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 1 marca 2012 r. Skarb Państwa - Minister Skarbu Państwa wniósł o:

1/ zobowiązanie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. do przeniesienia na rzecz Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa posiadania 3000 akcji imiennych serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w B. o numerach od (...) do (...) oraz 2036 akcji imiennych V emisji serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w B., na podstawie art. 339 k.s.h. w zw. z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych i w zw. z art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,

2/ zobowiązanie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. do złożenia na 3000 akcji imiennych serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w B. o numerach od (...) do (...) oraz na 2036 akcji imiennych V emisji serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w B. lub też na osobnym dokumencie oświadczenia o następującej treści: „na podstawie art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1241) w zw. z art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240), Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nieodpłatnie przekazuje na

rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa 3000 akcji imiennych serii (...) spółki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. o numerach od (...) do (...) oraz 2036 akcji imiennych V emisji serii (...) spółki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B.”;

ewentualnie o

3/ zobowiązanie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. do złożenia oświadczenia woli następującej treści: „na podstawie art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1241) w zw. z art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., nr 157, poz. 1240), Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nieodpłatnie przekazuje na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa 3000 akcji imiennych serii (...) spółki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. o numerach od (...) do (...) oraz 2036 akcji imiennych V emisji serii (...) spółki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B.”,

4/ zobowiązanie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. do przeniesienia na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa posiadania 3000 akcji imiennych serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w B. o numerach od (...) do (...) oraz 2036 akcji imiennych V emisji serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w B., na podstawie art. 339 k.s.h. w zw. z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych i w zw. z art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,

5/ zobowiązanie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. do złożenia oświadczenia o treści określonej w punkcie 3 powyżej na 3000 akcji imiennych serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w B. o numerach od (...) do (...) oraz na 2036 akcji imiennych V emisji serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w B. lub też na osobnym dokumencie (art. 339 k.s.h.).

Ponadto, powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 maja 2012 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu, a w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 16 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo oraz zasądził od Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. kwotę 7217 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd I instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych oraz rozważaniach prawnych:

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. (dalej jako Agencja lub ARiMR) posiada 3000 akcji imiennych II emisji serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w B. o numerach od (...) do (...) oraz 2036 akcji imiennych V emisji serii (...) spółki (...) S.A. o numerach od (...) do (...). Pismem datowanym na dzień 5 lipca 2011 r. i skierowanym do Prezesa Agencji, Minister Skarbu Państwa wskazał, że zgodnie z obowiązującymi przepisami ARiMR ma obowiązek przekazania przedmiotowych akcji na rzecz Skarbu Państwa. W odpowiedzi, pismem datowanym na 20 lipca 2011 r., Prezes Agencji odmówił wydania posiadanych przez ARiMR akcji spółki (...) S.A., wskazując, że Agencja nie jest podmiotem zobowiązanym na mocy art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241 ze zm.; dalej jako p.w.u.f.p.) do przekazania na rzecz Skarbu Państwa posiadanych akcji i udziałów w spółkach rolniczego rynku hurtowego lub giełd rolnych, a to ze względu na to, że odnoszą się do niej przepisy art. 104 ust. 2 tej ustawy oraz art. 40 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. Nr 98, poz. 634 ze zm.; dalej jako ustawa o ARiMR).

Sąd Okręgowy wskazał, że okoliczności faktyczne były pomiędzy stronami bezsporne, a spór dotyczył wyłącznie prawa. Ustalając stan faktyczny Sąd I instancji oparł się w całości na zgromadzonych dokumentach, które nie

wzbudziły wątpliwości co do swojej wiarygodności i treści oraz nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że przedłożona do akt sprawy przez stronę pozwaną opinia prawna prof. C. K. została potraktowana jedynie jako argumentacja prawna samej strony pozwanej, albowiem nie jest możliwe prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność wykładni przepisów prawa.

W ocenie Sądu Okręgowego osią sporu w przedmiotowej sprawie było to, że powód oraz pozwany dokonywali odmiennej wykładni przepisów prawa znajdujących w sprawie zastosowanie, co w konsekwencji prowadziło do całkowicie odmiennych rezultatów. Przede wszystkim, strony odmiennie rozumiały wzajemny stosunek pomiędzy przepisami ustawy o ARiMR, a przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 855 ze zm.; dalej jako u.f.p.) oraz p.w.u.f.p. Zdaniem strony powodowej, art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR nie stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 49 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., podczas, gdy według strony pozwanej pomiędzy tymi przepisami zachodzi stosunek: przepis szczególny - przepisy ogólne. Spór prawny w tym zakresie prowadził strony do odmiennych konsekwencji w kwestii oceny, czy na Agencji spoczywał obowiązek przeniesienia posiadanych akcji spółki (...) S.A. na rzecz Skarbu Państwa. Konieczne zatem było wyjaśnienie powyższej kwestii prawnej, mającej pierwszorzędne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. W razie uznania za słuszne stanowiska strony powodowej, iż art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR nie jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 49 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., lecz, że przepisy te mają ten sam stopień ogólności, z oczywistych względów znalazłaby zastosowanie zasada *lex posterior derogat legi priori*, a co za tym idzie, należałoby konsekwentnie uznać, że przepisy art. 49 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. uchylili przepis art. 40 ustawy o ARiMR. Strona powodowa wywodziła, że zarówno art. 40 ustawy o ARiMR, jak i art. 104 p.w.u.f.p., są przepisami przejściowymi, co do zasady regulującymi jedynie wpływ nowego aktu normatywnego na stosunki powstałe pod działaniem przepisów dotychczasowych, zaś charakter przepisu merytorycznego ma wyłącznie art. 49 u.f.p. W ocenie Sądu I instancji stanowisko to nie było jednak trafne.

Sąd Okręgowy wskazał, że przed wejściem w życie u.f.p. i p.w.u.f.p. obowiązywała ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.; dalej jako u.f.p.2005). Zgodnie z art. 239 tej ustawy, państwowe fundusze celowe oraz pozostałe jednostki sektora finansów publicznych zobowiązane były do zbycia posiadanych udziałów i akcji w terminie nie dłuższym niż 3 lata od dnia wejścia ustawy w życie. Jak zaś stanowi art. 40 ust. 1 zd. 1 ustawy o ARiMR, która to ustawa weszła w życie w czasie obowiązywania ustawy o finansach publicznych z 2005 roku, akcje i udziały w spółkach kapitałowych, objęte przez Agencję na podstawie dotychczasowych przepisów, w ramach zaakceptowanego przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi programu budowy rolniczych rynków hurtowych i giełd rolnych, Agencja zbywa w pierwszej kolejności producentom rolnym, grupom producentów rolnych oraz związkom producentów rolnych. Zgodnie przy tym z treścią unormowania zawartego w art. 40 ust. 1 zd. 2 ustawy o ARiMR, art. 239 u.f.p.2005 nie stosuje się. W tej sytuacji, wobec treści art. 40 ust. 1 zd. 2 ustawy o ARiMR, nie budziło wątpliwości, że w czasie obowiązywania ustawy o finansach publicznych z 2005 roku Agencja zwolniona była z obowiązku zbycia posiadanych udziałów i akcji. Pojawiło się jednak pytanie, jak rozstrzygnąć przedmiotową kwestię w obecnie obowiązującym stanie prawnym, kiedy nie obowiązuje już ustawa o finansach publicznych z 2005 roku.

Sąd Okręgowy podniósł, że Agencja jest jednostką sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisu art. 9 u.f.p. Zgodnie bowiem z art. 9 pkt 5 ustawy, sektor finansów publicznych tworzą m.in. agencje wykonawcze, zgodnie zaś z brzmieniem art. 18 u.f.p., agencja wykonawcza jest państwową osobą prawną tworzoną na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa. ARiMR utworzona została na podstawie ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (t. jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 264 ze zm.; dalej jako ustawa o utworzeniu ARiMR), obecnie zaś działa w oparciu o ustawę o ARiMR.

Sąd I instancji wskazał, że pomimo utraty mocy obowiązującej przez ustawę o finansach publicznych z 2005 roku, w treści art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR nadal pozostało wyłączenie, zgodnie z którym nie stosuje się przepisu art. 239 tej uchylonej już ustawy. Zdaniem Sądu I instancji, należało jednak przyjąć, że przewidziane w ustawie o ARiMR wyłączenie nadal obowiązuje, tyle tylko, że odnosi się ono do przepisów art. 49 u.f.p. i art. 104 p.w.u.f.p. Obie wymienione ustawy, tj. u.f.p. i p.w.u.f.p., zajęły w aktualnie obowiązującym ustawodawstwie miejsce uchylonej ustawy o finansach publicznych z 2005 roku, a nadto, przepisy zawarte w art. 49 u.f.p. i art. 104 p.w.u.f.p. dotyczą tej samej przedmiotowo materii, której dotyczył art. 239 u.f.p.2005, tj. kwestii obowiązku zbycia, w określonym przez

ustawodawcę czasie, posiadanych przez jednostki sektora finansów publicznych akcji i udziałów. W tej sytuacji, skoro przepisy art. 49 u.f.p. i art. 104 p.w.u.f.p. zastąpiły unormowanie zawarte w art. 239 u.f.p.2005, to dokonując wykładni art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR należało uznać, że wyłączenie stosowania art. 239 u.f.p. 2005 stosuje się obecnie właśnie do art. 49 u.f.p. i art. 104 p.w.u.f.p. Sąd Okręgowy wskazał, że taka właśnie interpretacja treści art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR zgodna jest z dyrektywami systemowymi i celowościowymi wykładni prawa. O ile bowiem zastosowanie art. 49 u.f.p. i art. 104 p.w.u.f.p. nie byłoby w stosunku do Agencji wyłączone, to całe unormowanie zawarte w art. 40 ustawy o ARiMR straciłoby w istocie swoją treść normatywną. Dotyczy ono przecież odmiennych od ogólnie przyjętych, tj. przewidzianych w ustawach dotyczących finansów publicznych, zasad zbywania przez Agencję akcji i udziałów w spółkach kapitałowych. Niezrozumiałe byłoby, dlaczego unormowanie to nie zostało w takim razie uchylone przez ustawodawcę. Jedyną racjonalną odpowiedź na powyższe wątpliwości jest taka, że celem ustawodawcy było właśnie pozostawienie art. 40 ustawy o ARiMR w obrocie prawnym, co przesądzało zarazem, iż w sprawie nie mogą znajdować zastosowania ogólne przepisy zawarte w art. 49 u.f.p. i art. 104 p.w.u.f.p. Tak więc, niezależnie od umieszczenia go wśród przepisów przejściowych, art. 40 ustawy o ARiMR przewidywał inne aniżeli ustawy dotyczące finansów publicznych zasady zbywania przez Agencję akcji i udziałów w spółkach kapitałowych, objętych na podstawie dotychczasowych przepisów. Treść powołanego przepisu nie zawiera przy tym jakichkolwiek ograniczeń czasowych co do jego zastosowania, co wskazywało jednoznacznie, iż ustawodawca zmierzał do wyłączenia tych zasad spod ogólnego reżimu przepisów ustawy o finansach publicznych. Tym bardziej więc brak było wystarczających argumentów, aby uznać, że uchwalenie nowej ustawy o finansach publicznych wraz z przepisami wprowadzającymi spowodowało utratę mocy obowiązującej przez art. 40 ustawy o ARiMR, skoro w p.w.u.f.p. brak jest przepisu, który *expressis verbis* taką wolę ustawodawcy by wyraził. Dlatego też, należało uznać, iż wyłączenie zawarte w art. 40 ust. 1 zd. 2 ustawy o ARiMR jest w dalszym ciągu aktualne i po uchyleniu ustawy o finansach publicznych z 2005 roku odnosi się obecnie do aktualnie obowiązujących przepisów regulujących finanse publiczne, tj. do art. 49 u.f.p. oraz art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. Zatem art. 40 ustawy o ARiMR przewiduje inne, aniżeli ustawy dotyczące finansów publicznych, zasady zbywania przez Agencję akcji i udziałów w spółkach kapitałowych, objętych na podstawie dotychczasowych przepisów, a co za tym idzie, przepis ten prowadzi do wyłączenia tych zasad spod ogólnej regulacji przepisów ustaw o finansach publicznych. Z tych właśnie względów, przepis art. 40 ustawy o ARiMR był i nadal jest przepisem szczególnym względem przepisów ustaw o finansach publicznych, a więc przepisem szczególnym tak wobec obowiązującego w dacie wejścia w życie ustawy o ARiMR art. 239 u.f.p.2005, jak i wobec obecnie obowiązujących przepisów art. 49 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. Należało zatem przyznać rację stronie pozwanej, iż w przedmiotowej sprawie nie znajdowała zastosowania zasada *lex posterior derogat legi priori*, lecz zasada *lex posterior generalis non derogat legi priori speciali*.

Sąd Okręgowy podniósł, że dokonana przez niego wykładnia przepisów mających zastosowanie w sprawie nie prowadziła do jakiegokolwiek sprzeczności pomiędzy treścią obowiązujących norm prawnych. Skoro bowiem uznano, że art. 40 ustawy o ARiMR jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 49 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., jak również, że zezwala on na posiadanie przez Agencję, w ograniczonym tym przepisem zakresie, wskazanych udziałów i akcji, a więc, że stanowi inaczej w rozumieniu art. 49 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., to unormowania zawarte w powołanych przepisach u.f.p., p.w.u.f.p. oraz ustawy o ARiMR są ze sobą niesprzeczne właśnie dlatego, że pozorna niezgodność norm prawnych została usunięta w oparciu o zastosowanie zasady specjalności. Sąd Okręgowy zauważył, że z samej treści przepisów zawartych w art. 49 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. wynika, że zawartego w tych przepisach unormowania co do zakazu posiadania, obejmowania i nabywania udziałów lub akcji w spółkach kapitałowych oraz co do obowiązku przekazania posiadanych udziałów lub akcji na rzecz Skarbu Państwa, nie stosuje się, jeżeli odrębne przepisy stanowią inaczej. Nie powinno budzić żadnych wątpliwości, że art. 40 ustawy o ARiMR właśnie stanowi inaczej niż art. 49 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., skoro wbrew generalnemu zakazowi adresowanemu wobec jednostek sektora finansów publicznych odnośnie posiadania, obejmowania i nabywania udziałów i akcji w spółkach kapitałowych, jak również nakazowi przekazania posiadanych już akcji i udziałów na rzecz Skarbu Państwa, przewiduje, że posiadane na podstawie dotychczasowych przepisów udziały i akcje Agencja zbywa w pierwszej kolejności producentom rolnym, grupom producentów rolnych oraz związkom producentów rolnych. W tej sytuacji nie można było zgodzić się z twierdzeniami strony powodowej, jakoby art. 40 ustawy o ARiMR nie był przepisem odrębnym w stosunku do art. 49 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. Podnoszone zaś w tym zakresie przez

powoda argumenty, zgodnie z którymi przepis odrębny to tylko taki, który wyraźnie zezwala jednostkom sektora finansów publicznych na posiadanie, obejmowanie lub nabywanie udziałów lub akcji w spółkach, gdy tymczasem art. 40 ustawy o ARiMR nie stwarza po stronie Agencji żadnego z powyższych uprawnień (a zdaniem powoda wręcz przeciwnie - ustanawia obowiązek zbywania akcji lub udziałów przez Agencję), uznane zostały za chybione. Skoro bowiem na Agencję został nałożony obowiązek zbycia posiadanych już udziałów i akcji w pierwszej kolejności na rzecz producentów rolnych, grup producentów rolnych oraz związków producentów rolnych, to tym samym ustawodawca jednoznacznie zaakceptował posiadanie udziałów i akcji przez ARiMR, właśnie do momentu ich zbycia, które - jak wyraźnie zaznaczono w tym przepisie - powinno nastąpić przede wszystkim na rzecz wskazanych ustawą podmiotów. Przy tym, zbycie powinno nastąpić w oparciu o regulacje zawarte w rozporządzeniu, do którego wydania delegację ustawową zawiera art. 40 ust. 2 ustawy o ARiMR, a które to rozporządzenie do dnia dzisiejszego nie zostało wydane. Sąd I instancji stwierdził przy tym, że z faktu niewydania przedmiotowego rozporządzenia nie można wywodzić, aby intencją ustawodawcy było przekazanie posiadanych przez Agencję akcji i udziałów na rzecz Skarbu Państwa. W takim bowiem razie zupełnie niezrozumiałe byłoby pozostawienie przez ustawodawcę w mocy art. 40 ustawy o ARiMR, i to zarówno ust. 2 jak i ust. 1.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił pogląd Agencji, iż plany i koncepcje prywatyzacyjne Ministra Skarbu Państwa nie mogły przesądzać o tym, jaką interpretację przepisów powszechnie obowiązującego prawa należało uznać za prawidłową. Nie można zaaprobować sytuacji, w której Skarb Państwa - Minister Skarbu Państwa, będący podmiotem różnych stosunków cywilnoprawnych, jak i również - jak w niniejszej sprawie - stroną w postępowaniach sądowych, uzyskalby w ten sposób podstawę do autorytatywnego wprowadzania takiego kierunku interpretacji przepisów prawa, który w danym momencie byłby dla Skarbu Państwa korzystny. Rozwiązanie takie prowadziłoby w istocie do zaprzeczenia zasadzie równości stron, co jest niedopuszczalne. Jakkolwiek w procesie interpretacji przepisów prawa pewną rolę odgrywają również zamierzenia ustawodawcy, odczytywane m.in. z opinii i wypowiedzi formułowanych w komisjach sejmowych w toku prac nad projektem danego aktu prawnego, czy też z uzasadnień projektów rządowych, brak jest jednak podstaw do tego, aby w tak jednoznaczny i zdecydowany sposób, jak czyniła to strona powodowa, utożsamiać zamierzenia ustawodawcy ze stanowiskiem prawnym prezentowanym w ramach jednego resortu, tym bardziej w sytuacji, gdy resort ten był statio fisci powodowego Skarbu Państwa.

Nie miało również znaczenia w sprawie to, że inne podmioty, jak Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz Agencja Rynku Rolnego, w analogicznych sprawach przekazały posiadane przez siebie akcje lub udziały na rzecz Skarbu Państwa. Oczywiście jest, że fakt, iż do takiego przekazania doszło, nie mógł przesądzać o tym, że AWRSP i ARR zobowiązane były do przekazania posiadanych przez siebie akcji lub udziałów.

Ze wskazanych względów Sąd Okręgowy uznał, że strona pozwana nie miała prawnego obowiązku przekazania na rzecz Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa 3000 akcji imiennych II emisji serii (...) spółki (...) S.A. o numerach od (...) do (...) oraz 2036 akcji imiennych V emisji serii (...) spółki (...) S.A. o numerach od (...) do (...), co skutkowało oddaleniem powództwa.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 49 ust. 1 i ust. 2 u.f.p. w zw. z art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. oraz art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR poprzez błędną wykładnię tych przepisów i uznanie, że art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR jest przepisem szczególnym oraz odrębnym w stosunku do art. 49 ust. 1 i ust. 2 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. oraz w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie tych przepisów poprzez uznanie, że Agencja nie miała obowiązku prawnego przekazania powodowi 3000 akcji imiennych II emisji serii (...) spółki (...) S.A. o numerach od (...) do (...) oraz 2036 akcji imiennych V emisji serii (...) spółki (...) S.A. o numerach od (...) do (...).

Podnosząc powyższe zarzuty strona powodowa wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie o jej żądaniach w sposób wskazany w pozwie, w tym o zasądzenie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania, z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację z dnia 20 grudnia 2012 r. strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny uznaje ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego za prawidłowe i przyjmuje jako własne. Nie były one sporne między stronami, znajdowały oparcie w zaoferowanym przez strony materiale dowodowym. Również w apelacji nie zostały one zakwestionowane, zatem przyjęte zostały przez Sąd Apelacyjny jako podstawa rozstrzygnięcia o jej zasadności. Spór stron miał charakter prawny i dotyczył wykładni oraz zastosowania przepisów prawa materialnego, które Sąd I instancji wskazał jako podstawę swojego rozstrzygnięcia. Strona apelująca przedstawiła zasadniczo odmienne stanowisko co do wzajemnych relacji pomiędzy art. 40 ustawy o ARiMR a art. 49 ust. 1 u.f.p. i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., bowiem, o ile zdaniem Sądu Okręgowego pierwszy z ww. przepisów jest przepisem szczególnym do ww. przepisów u.f.p. oraz p.w.u.f.p., o tyle w ocenie powoda taka szczególna relacja nie zachodzi i tym samym nie wyłącza zastosowania względem Agencji obowiązku polegającego na przekazaniu nabytych uprzednio akcji i udziałów na rzecz Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa.

Szczegółowe rozważania dotyczące powyższego problemu należy poprzedzić stwierdzeniem, że wykładnia ww. przepisów wywołała rozbieżności w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Warszawie odnoszącego się do analogicznych - w istotnych kwestiach - stanów faktycznych, jakkolwiek podkreślić należy, że dominuje stanowisko podzielające zasadniczo argumentację Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawach I ACa 1207/12, I ACa 1209/12, I ACa 1213/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2013 r., I ACa 1181/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 września 2013 r., I ACa 367/13 oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 września 2014 r. I ACa 1082/14). Natomiast w wyrokach wydanych w dniu 27 lutego 2013 r. w sprawie I ACa 909/12 oraz w dniu 24 września 2013 r. w sprawie I ACa 394/13 Sąd Apelacyjny w Warszawie rozstrzygnął spór na korzyść Agencji. Z kolei Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie I CSK 397/13 (w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej Agencji od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2013 r., I ACa 1181/12) oraz z dnia 28 maja 2014 r. w sprawie I CSK 361/13 (w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej Skarbu Państwa od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 lutego 2013 r., I ACa 909/12) przedstawił stanowisko prawne korzystne dla Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa. Nadto Sąd Najwyższy postanowieniami z dnia 23 kwietnia 2014 r. wydanymi w sprawach I CSK 494/13, I CSK 495/13, I CSK 496/13 odmówił przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych ARiMR od wyroków Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2013 r. wydanych w sprawach - odpowiednio - I ACa 1207/12, I ACa 1209/12, I ACa 1213/12. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym apelację w przedmiotowej sprawie, po rozważaniu argumentów obu stron oraz analizie poglądów prawnych wyrażonych w ww. orzeczeniach Sądu Najwyższego oraz Sądu Apelacyjnego, uznał jednak, że apelacja Skarbu Państwa nie zasługiwała na uwzględnienie, jakkolwiek nie można podzielić części argumentów podniesionych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia przez Sąd I instancji.

Na wstępie należało zrekonstruować najistotniejsze elementy stanu prawnego odnoszącego się do zgłoszonych przez powoda żądań.

Pozwana Agencja od 27 maja 1997 r., kiedy weszła w życie nowelizacja ustawy o utworzeniu ARiMR dokonana ustawą z dnia 21 lutego 1997 r., mogła obejmować akcje w spółkach akcyjnych i udziały w spółkach z ograniczoną

odpowiedzialnością realizujących przedsięwzięcia objęte, zaakceptowanym przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, programem budowy rolniczych rynków hurtowych i giełd rolnych. Jednocześnie postanowiono, że objęte akcje i udziały Agencja zbywa w pierwszej kolejności producentom rolnym, grupom producentów rolnych oraz związkom producentów rolnych (art. 10a ust. 1 i ust. 2 ustawy o utworzeniu ARiMR). W art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy o utworzeniu ARiMR wskazano nadto, że do zadań Agencji należy wspieranie inwestycji związanych z tworzeniem giełd i rynków hurtowych.

W dniu 1 stycznia 2006 r. weszła w życie ustawa o finansach publicznych z 2005 roku, która w art. 37 wprowadziła regulację zakazującą jednostkom sektora finansów publicznych, z wyłączeniem jednostek, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy (wyłączenia te nie dotyczą Agencji), obejmowania lub nabywania udziałów lub akcji w spółkach oraz nabywania obligacji emitowanych przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego. Wyjątek, o którym była mowa w ust. 2 art. 37, nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Jednocześnie w art. 239 u.f.p.2005 postanowiono, że państwowe fundusze celowe oraz pozostałe jednostki sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 37 ust. 1, w terminie nie dłuższym niż 3 lata od dnia wejścia w życie ustawy (tj. do 1 stycznia 2009 r.), zbywają posiadane akcje i udziały. Zauważyć należy, że już w tym momencie ujawniła się pewna rozbieżność pomiędzy ustawą o finansach publicznych z 2005 roku a ustawą o utworzeniu ARiMR, bowiem z jednej strony art. 37 ust. 1 u.f.p.2005 wprowadził zakaz obejmowania i nabywania udziałów lub akcji w spółkach, z drugiej zaś art. 10a ust. 1 ustawy o utworzeniu ARiMR - mający niewątpliwie charakter przepisu szczególnego - upoważniał Agencję do obejmowania akcji i udziałów w określonych w tym przepisie spółkach.

W dniu 24 czerwca 2008 r. weszła w życie nowa ustawa o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W ustawie tej nie ma już przepisów, które stanowiłyby odpowiednik art. 3 ust. 1 pkt 5 oraz art. 10a ustawy o utworzeniu ARiMR. Skoro z tą datą przestał obowiązywać przepis stanowiący podstawę prawną do obejmowania przez Agencję akcji i udziałów w spółkach, to uznać należało, że wobec braku regulacji szczególnej, do ARiMR znajdowała zastosowanie regulacja zawarta w art. 37 ust. 1 u.f.p.2005, a tym samym i Agencja zaczęła podlegać zakazowi obejmowania lub nabywania udziałów i akcji. Jednocześnie w art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR postanowiono, że akcje w spółkach akcyjnych i udziały w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością objęte przez Agencję na podstawie dotychczasowych przepisów, w ramach zaakceptowanego przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi programu budowy rolniczych rynków hurtowych i giełd rolnych, Agencja zbywa w pierwszej kolejności producentom rolnym, grupom producentów rolnych oraz związkom producentów rolnych. Przepisu art. 239 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.) nie stosuje się. W ust. 2 wskazano, że Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób zbycia akcji w spółkach akcyjnych lub udziałów w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością rolniczych rynków hurtowych lub giełd rolnych, mając na względzie realizację celów programu budowy rolniczych rynków hurtowych i giełd rolnych oraz zapewnienie wpływu producentów rolnych, grup producentów rolnych oraz związków producentów rolnych na funkcjonowanie tych rynków i giełd.

Analizując powyższą regulację prawną zauważyć należało, że po pierwsze art. 40 ustawy o ARiMR odnosi się do tych akcji i udziałów, które Agencja objęła do dnia 24 czerwca 2008 r., bowiem od tej daty podlegała już ona zakazowi określonymu w art. 37 ust. 1 u.f.p.2005. Po drugie, wyraźne wyłączenie stosowania wobec Agencji art. 239 u.f.p.2005 oznaczało, że nie była ona zobowiązana do zbycia posiadanych już akcji i udziałów spółek w terminie do 1 stycznia 2009 r. Po trzecie, wprowadzenie dopiero do nowej ustawy o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wyłączenia stosowania art. 239 u.f.p.2005 wskazuje, że dotychczas ustawa o utworzeniu ARiMR, w szczególności zaś jej art. 10a, były traktowane jako przepisy szczególne, uprawniające Agencję do obejmowania akcji i udziałów w określonych spółkach. Likwidacja tych szczególnych regulacji wywołała potrzebę interwencji ustawodawcy i wyraźnego wyłączenia stosowania art. 239 u.f.p.2005 w stosunku do Agencji. Po czwarte, zauważyć należy, że w nowym stanie prawnym Agencja dalej zobowiązana została do zbycia posiadanych akcji i udziałów w pierwszej kolejności określonym w ustawie podmiotom, przy czym tryb zbycia miała określić w drodze rozporządzenia Rada Ministrów. Podsumowując, od 24 czerwca 2008 r. Agencja, z jednej strony nie mogła już obejmować lub nabywać udziałów lub akcji w spółkach, z drugiej zaś zobligowana została do oczekiwania na wydanie rozporządzenia wykonawczego, które miało określić sposób zbycia posiadanych przez nią udziałów i akcji. Oznaczało to tym samym, że Agencja jest uprawniona i prawnie

umocowana do posiadania tych udziałów oraz akcji i logiczną tego konsekwencją było wyłączenie Agencji z obowiązku nałożonego na inne jednostki sektora finansów publicznych w art. 239 u.f.p.2005.

W dniu 1 stycznia 2010 r. zaczęła obowiązywać nowa ustawa o finansach publicznych. Zgodnie z treścią art. 49 ust. 1 u.f.p. jednostki sektora finansów publicznych, z wyłączeniem jednostek, o których mowa w art. 9 pkt 2 (tj. jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków), nie mogą posiadać, obejmować lub nabywać udziałów lub akcji w spółkach ani nabywać obligacji emitowanych przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także udziałów w spółdzielniach, chyba że odrębna ustawa stanowi inaczej, z zastrzeżeniem ust. 2. Ustęp 2 zaś stanowi, że minister właściwy do spraw Skarbu Państwa przejmuje od jednostek sektora finansów publicznych, z wyłączeniem jednostek, o których mowa w art. 9 pkt 2, akcje i udziały w spółkach oraz obligacje wyemitowane przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz wykonuje wynikające z nich uprawnienia Skarbu Państwa. Z kolei, przepis art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. stanowi, że jednostki sektora finansów publicznych, z wyłączeniem jednostek określonych w art. 9 pkt 2 ustawy, o której mowa w art. 1 (tj. u.f.p.), posiadające w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy udziały w spółkach, akcje spółek i obligacje wyemitowane przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, przekazują je na rzecz Skarbu Państwa, reprezentowanego przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, w ciągu 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1. Zgodnie z ust. 2, przepisu ust. 1 nie stosuje się w zakresie określonym w art. 84 u.f.p. oraz jeżeli odrębne przepisy stanowią inaczej.

Z powyższego wynika, że od dnia wejścia w życie u.f.p. obowiązywał nie tylko zakaz obejmowania lub nabywania udziałów lub akcji spółek, ale również ich posiadania przez jednostki sektora finansów publicznych. Należy przy tym stanowczo podkreślić, że regulacja zawarta w art. 49 u.f.p. znajduje zastosowanie począwszy od dnia 1 stycznia 2010 r., a przewidziane w ust. 2 przejmowanie udziałów i akcji w spółkach przez Ministra Skarbu Państwa odnosi się do tych udziałów i akcji, które znalazły się w posiadaniu jednostek sektora finansów publicznych po dniu wejścia w życie u.f.p. Tym samym art. 49 ust. 2 u.f.p. nie znajdował w niniejszej sprawie zastosowania, bowiem bezsporne w sprawie było, że dotyczyła ona akcji nabytych przez Agencję przed dniem 1 stycznia 2010 r. Przedstawione stanowisko znajduje pełne potwierdzenie w brzmieniu art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., w którym mowa jest o udziałach i akcjach spółek będących w posiadaniu jednostek sektora finansów publicznych w dniu wejścia w życie tej ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 2010 r. W takiej też sytuacji była pozwana Agencja.

Zmiana stanu prawnego spowodowała, że w miejsce wynikającego z art. 239 u.f.p.2005 nakazu zbycia posiadanych udziałów i akcji, na jednostki sektora finansów publicznych nałożony został obowiązek przekazania Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie u.f.p. tych udziałów i akcji. Przepis art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. przewiduje zatem swoiste wyłączenie jednostek sektora finansów publicznych, co związane było z procesem konsolidacji finansów publicznych. Podkreślić jednak należy, że zarówno w art. 104 ust. 2 p.w.u.f.p., jak i w art. 49 ust. 1 u.f.p., wskazano, że odrębne przepisy mogą stanowić inaczej.

Pomimo wejścia w życie nowych, wskazanych powyżej, regulacji prawnych treść art. 40 ustawy o ARiMR nie uległa zmianie, pojawiła się zatem kwestia w jakim stosunku pozostają do siebie ww. przepis oraz art. 49 ust. 1 i art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. oraz jakie znaczenie normatywne należy w ogóle nadać temu, że pozostawiono art. 40 ustawy o ARiMR.

Na wstępie, przed rozważeniem powyżej zarysowanych problemów, należało zauważyć, iż od 1 stycznia 2010 r. zdanie drugie art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR nie ma już żadnego normatywnego znaczenia, bowiem art. 239 u.f.p.2005 przestał i tak obowiązywać z uwagi na to, że na podstawie art. 85 p.w.u.f.p. ustawa o finansach publicznych z 2005 roku utraciła moc. Nie można było przy tym zgodzić się z twierdzeniami Sądu Okręgowego o „podstawieniu” w art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR, w miejsce art. 239 u.f.p.2005, art. 49 u.f.p. i art. 104 p.w.u.f.p., bowiem żadne argumenty nie przemawiały za możliwością zastosowania takiego - kontrowersyjnego samego w sobie - rozwiązania. Zauważyć należy, że ww. przepisy znacząco różnią się między sobą, nie można było zatem przyjąć, że doszło do prostego zastąpienia jednego przepisu przez drugi, bowiem ustawodawca przeoczył konieczność dokonania odpowiedniej korekty.

Przechodząc od istoty problemu, zauważyć należało, że jednym z możliwych sposobów jego rozwiązania jest przyjęcie, że do Agencji ma w pełnym zakresie zastosowanie art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., bowiem przepis art. 40 ustawy o ARiMR nie ma charakteru przepisu *lex specialis*. Hipotezy ww. przepisów są rozłączne i tym samym nie można ich analizować w kategoriach *lex specialis derogat legi generali*. W konsekwencji art. 40 ustawy o ARiMR nie może być rozumiany jako dalsze przyzwolenie na posiadanie przez Agencję udziałów oraz akcji i nie wyłącza obowiązku ich przekazania Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa (tak np. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyrokach z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawach I ACa 1207/12, I ACa 1209/12, I ACa 1213/12). Konsekwencją tego stanowiska jest jednak to, że dochodzi do wyłączenia możliwości zbywania udziałów i akcji przez ARiMR, co oznaczałoby, że mimo iż przepis art. 40 ustawy o ARiMR nie został formalnie uchylony, to praktycznie nie może już znaleźć zastosowania.

Drugim możliwym do zastosowania rozwiązaniem jest przyjęcie, że zastosowanie znajdują oba ww. przepisy, przy czym winny być one rozumiane w ten sposób, że z jednej strony z art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. wynika dla Agencji obowiązek przekazania na rzecz Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa posiadanych udziałów i akcji w spółkach w ciągu 18 miesięcy od dnia wejścia w życie u.f.p., jednakże - z drugiej strony - art. 40 ustawy o ARiMR umożliwia Agencji w ciągu tego okresu czasu zbywanie tych udziałów i akcji na rzecz podmiotów wskazanych w przepisie. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 kwietnia 2014 r., I CSK 397/13 (LEX nr 1444692), jednakże zdaniem Sądu Apelacyjnego rozpoznającego niniejszą sprawę nie jest ono możliwe do przyjęcia.

Po pierwsze, taka konstrukcja nie znajduje oparcia w brzmieniu obu ww. przepisów, w szczególności zaś w treści art. 40 ustawy o ARiMR, z którego nie wynika ograniczenie w czasie jego stosowania.

Po drugie, Agencja musiała oczekiwać na wydanie rozporządzenia wykonawczego, o którym mowa jest w art. 40 ust. 2 ustawy o ARiMR, bowiem dopiero ono miało określić szczegółowy tryb zbycia udziałów i akcji. Rozporządzenie takie nie zostało wydane ani w okresie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie u.f.p., ani też później, zatem pozwany nie mógł zbyć udziałów i akcji.

Po trzecie, zauważyć należało, że dyspozycje art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. oraz art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR wykluczają się i jak wskazał sam ustawodawca, jeżeli odrębny przepis stanowi inaczej, to art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. nie stosuje się (art. 104 ust. 2 p.w.u.f.p.). Jeżeli natomiast przepis art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. znajduje zastosowanie – a tak jest według Sądu Najwyższego, to wynika z niego nakaz odpowiedniego zachowania się. Zauważyć należy, że 18 miesięcy to maksymalny termin, w którym udziały i akcje winny zostać przekazane Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa. Obowiązek ten powstał z chwilą wejścia w życie p.w.u.f.p., tj. 1 stycznia 2010 r., i trwał przez cały określony w ustawie czas, a nie zaktualizował się dopiero po upływie 18 miesięcy, tj. po 30 czerwca 2011 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego z żadnego z analizowanych przepisów nie wynika, aby możliwie było równoległe stosowanie rozwiązań wynikających z obu ustaw, a dopuszczenie takiej możliwości doprowadziłoby do nieznanego żadnego ustawowego oparcia podziału na udziały i akcje przekazane Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa oraz zbyte przez Agencję.

Trzecim wchodzącym w grę rozwiązaniem jest przyjęcie, iż art. 40 ustawy o ARiMR jest przepisem odrębnym i szczególnym w stosunku do art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. oraz art. 49 ust. 1 u.f.p. Za takim rozwiązaniem przemawia szereg istotnych argumentów.

Na wstępie zauważyć należało, że ustawodawca, pomimo uchwalenia ustawy dostosowującej otoczenie prawne do wejścia w życie nowej ustawy o finansach publicznych, tj. p.w.u.f.p., nie znowelizował art. 40 ustawy o ARiMR, pozostawiając go w dotychczasowym brzmieniu. Należy to interpretować jako celowe działanie racjonalnego ustawodawcy, który pozostawił w obrocie prawnym przepis, który dotychczas był źródłem kompetencji Agencji do posiadania udziałów i akcji w spółkach oraz nakazywał jej oczekiwać na wydanie przez Radę Ministrów rozporządzenia wykonawczego, w którym miało dojść do określenia szczegółowego sposobu zbycia tych udziałów i akcji.

Kluczowe znaczenie ma jednak porównanie hipotez art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR oraz art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. pod kątem możliwości zastosowania odpowiednich reguł kolizyjnych, tj. reguł dotyczących rozstrzygania kolizji między sprzecznymi czy też niezgodnymi normami w sytuacji, w której prawodawca żadnej z kolidujących norm nie uchylił.

Jedną z podstawowych reguł kolizyjnych jest reguła *lex specialis derogat legi generali*, którą stosuje się do norm, których zakresy zastosowania pozostają w stosunku zawierania się, tj. nadrzędności i podrzędności. Zakres *lex specialis* musi zawierać się w zakresie *lex generalis*, zatem oznacza normę bardziej szczegółową.

Hipoteza przepisu art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. odnosi się do jednostek sektora finansów publicznych (z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków) posiadających w dniu wejścia w życie u.f.p. udziały w spółkach, akcje spółek i obligacje emitowane przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, natomiast art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR podmiotowo odnosi się do Agencji, a przedmiotowo do akcji w spółkach akcyjnych i udziałów w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością objętych przez Agencję na podstawie dotychczasowych przepisów (tj. do 24 czerwca 2008 r.), w ramach zaakceptowanego przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi programu budowy rolniczych rynków hurtowych i giełd rolnych. Z powyższego wynika, że hipoteza art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR zawiera się w całości w hipotezie art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., co prowadzi do wniosku o wyłączeniu stosowania normy ogólnej w stosunku do Agencji, w tym jej dyspozycji, z której wynika nakaz przekazania udziałów i akcji na rzecz Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa. Agencja ma zatem obowiązek zastosowania się do dyspozycji wynikającej z art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR, czyli zbycia posiadanych udziałów i akcji w pierwszej kolejności na rzecz wskazanych podmiotów po wydaniu przez Radę Ministrów stosownego rozporządzenia wykonawczego, które określi szczegółowy sposób zbycia.

Powyższe rozważania prowadziły do wniosku, że art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR jest przepisem szczególnym w stosunku art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., a tym samym znajdowała w sprawie zastosowanie reguła kolizyjna *lex posterior generalis non derogat legi priori speciali*.

Przedstawiona argumentacja znajdowała uzasadnienie nie tylko w powyżej przywołanych regułach kolizyjnych, ale i w treści przepisu art. 104 ust. 2 p.w.u.f.p., w którym wprost przewidziano, że wynikająca z art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. konsolidacja udziałów, akcji i obligacji w rękach Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa może nie być całkowita. Mianowicie, w art. 104 ust. 2 p.w.u.f.p. stwierdzono, że odrębne przepisy mogą stanowić inaczej i takie odmienne rozwiązanie przewidywał i przewiduje art. 40 ustawy o ARiMR. Skoro przepis ten nie został ani uchylony ani zmieniony, to należy go uwzględnić w procesie ustalania stanu prawnego decydującego o rozstrzygnięciu żądań strony powodowej zgłoszonych w przedmiotowym pozwie.

Sąd Apelacyjny w składzie rozstrzygającym niniejszą sprawę podziela zatem stanowisko i przytoczone na jego poparcie argumenty wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 września 2013 r. w sprawie I ACa 394/13.

Podsumowując powyższe rozważania stwierdzić należało, że przedstawiona powyżej analiza stanu prawnego istotnego dla rozstrzygnięcia o żądaniu dochodzonym w niniejszej sprawie przez stronę powodową uwzględnia wypracowane w nauce prawa i stosowane w praktyce reguły kolizyjne i nie prowadzi do takiej sytuacji, iż obowiązujący przepis prawa nie może być faktycznie zastosowany, a tym samym winien być uznany za zbędny. Tymczasem, w orzecznictwie w sposób jednoznaczny wskazuje się, iż wykładania prowadząca do uznania jakiegoś przepisu za zbędny jest niedopuszczalna (np. uchwała Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2004 r., III CZP 37/04, OSNC 2005/3/42, w której odwołano się m.in. do uchwał Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 października 1992 r., W 4/92, OTK Zb. Urz. 1993, t. I, s. 150 i nast. oraz z dnia 14 czerwca 1995 r., W 19/94, OTK Zb. Urz. 1995, t. I, poz. 23).

Sąd Apelacyjny w składzie rozstrzygającym niniejszą sprawę podziela stanowisko wyrażone m.in. w uzasadnieniu wyroków Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2013 r., iż art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. zakłada swoiste wyłączenie państwowych osób prawnych przynależnych do sektora finansów publicznych. Zgodzić też należy się z wyrażonym w tych orzeczeniach stanowiskiem, że jakkolwiek z prawnego punktu widzenia majątek Agencji stanowi jej własność, odrębną od własności Skarbu Państwa, tym niemniej w sensie ekonomicznym i faktycznym jest to mienie państwowe przeznaczone do realizacji zadań państwa (vide art. 18 u.f.p., zgodnie z treścią którego agencja wykonawcza - a taką jest ARiMR - jest państwową osobą prawną tworzoną na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa). Nadto finansowanie Agencji następuje przede wszystkim ze środków budżetowych określanych corocznie w ustawie budżetowej w formie dotacji podmiotowych i dotacji celowych (art. 21 ust. 2 pkt

1 ustawy o ARiMR). Okoliczności te oczywiście winny być brane pod uwagę przy ocenie rozwiązań ustawowych dotyczących prawa własności. Jakkolwiek rozwiązania tego typu, jak wynikające z art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., nie są obce ustawodawcy (np. art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa) i nie mogą być uznane za naruszające konstytucyjny wzorzec ochrony prawa własności, to tym niemniej w sytuacji, gdy mają ukształtować sytuację prawną odrębnego podmiotu prawa, to podmiot ten - nawet państwowa osoba prawna - ma prawo oczekiwać, że tak istotna dla niego kwestia zostanie uregulowana w sposób jednoznaczny. Innymi słowy pozbawienie państwowych osób prawnych należących do sektora finansów publicznych posiadanych przez nie praw na korzyść Skarbu Państwa powinno znajdować jednoznaczną podstawę prawną, a ewentualne wątpliwości należy interpretować na korzyść podmiotów, którym prawa mają być odjęte (tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 24 września 2013 r. w sprawie I ACa 394/13). Zasady demokratycznego państwa prawnego wymagają tworzenia w sposób klarowny norm ingerujących w mienie samodzielnych podmiotów prawa i wszelkie wątpliwości należy rozstrzygać w sposób uwzględniających interesy podmiotów, w których prawa się ingeruje.

Sąd Apelacyjny w składzie rozstrzygającym niniejszą sprawę nie podziela stanowiska zawartego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2014 r., I CSK 397/13, LEX nr 1444692. Nie ma on mocy wiążącej w przedmiotowej sprawie, jednakże - mając na względzie okoliczność, że ww. orzeczenie zapadło w sprawie o analogicznej problematyce prawnej - argumenty w nim przedstawione zostały przez Sąd Apelacyjny rozważone, jednakże ostatecznie nie wpłynęły one na sposób rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Argumentacja prawna Sądu Apelacyjnego została szczegółowo przedstawiona powyżej i to ona zdecydowała o sposobie rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Powyżej przedstawiono też argumenty, które - w ocenie Sądu II instancji - przemawiały za brakiem możliwości przyjęcia takiego rozumienia przepisów art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR oraz art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p., iż z jednej strony z art. 104 ust. 1 p.w.u.f.p. wynika dla Agencji obowiązek przekazania na rzecz Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa posiadanych udziałów i akcji w spółkach w ciągu 18 miesięcy od dnia wejścia w życie u.f.p., jednakże - z drugiej strony - art. 40 ustawy o ARiMR umożliwia Agencji w ciągu tego okresu czasu zbywanie tych udziałów i akcji na rzecz podmiotów wskazanych w przepisie.

Sąd Najwyższy oparł swoje rozumowanie na założeniu, że jakkolwiek z art. 40 ust. 1 ustawy o ARiMR wynika dla Agencji prawo posiadania objętych akcji i wykonywania z nich uprawnień, w tym prawa do ich zbycia (na marginesie zauważyć należy, że Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, że z art. 40 ust. 1 ww. ustawy wynika dla ARiMR prawo posiadania akcji i wykonywania z nich uprawnień), to nie jest to równoznaczne z tym, że jest to prawo bezterminowe. Ze stanowiskiem tym nie sposób się zgodzić, bowiem jakiegokolwiek czasowe ograniczenie posiadania akcji, czy też udziałów przez Agencję nie wynika z treści art. 40 ustawy o ARiMR. Nadto należy zauważyć, że w ww. przepisie mowa jest o akcjach i udziałach, zatem o tego rodzaju prawach, które podlegają co do zasady regulacjom Kodeksu spółek handlowych. Przepisy k.s.h. nie dają natomiast podstaw do przyjęcia poglądu, iż prawa wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, czy akcjonariusza spółki akcyjnej podlegają jakimś czasowym ograniczeniom (nie mają charakteru prawa bezterminowego), wręcz przeciwnie, dopóki dana osoba jest wspólnikiem, czy też akcjonariuszem i dopóki istnieje dana spółka, istnieją też prawa wynikające z posiadania udziału lub akcji.

Mając na względzie powyższe, uznając, że mimo częściowo błędnego uzasadnienia, wyrok Sądu I instancji odpowiada prawu, Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania przed Sądem II instancji orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 oraz art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).